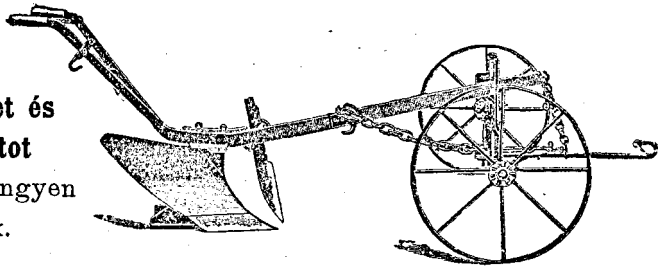

ERDÉLYI GAZDA

Minden gazda saját érdekében cselekszik, ha
a hirneves és csakis eredeti „Bächer-féle egytetemes
aczel-ekéket és váltó hegyi ekéket
vásárolja.

A Bächer-féle ekék úgy könnyű súly, biztos járás, mint tartósság tekintetében
minden más gyártmányt felülmúlnak és tökéletes munkateljesítés tekintetében kiválóak.

Árjegyzéket és
arájánlatot
készséggel ingyen
küldök.

Bächer Rudolf kizár. ekegyára raktára.

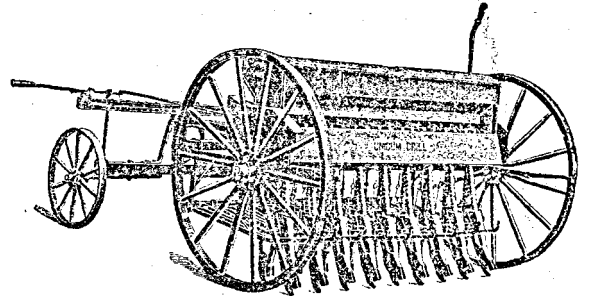
Magyarországi vezérképviselő: **SZÜCS ZSIGMOND**, Budapest, VI., Nagymező-utca 68.

A Melichar-féle cs. és kir. szabadalmazott
„UNICUM DRILL“
(sík és hegyes talajnak)

sorvetőgép, úgy célszerű szerkezet, kevés vonóerősükséglet, pontos szabályozhatóság mint tartósság tekintetében valamennyi gyártmány között az első helyet foglalja el.

Erről tanuskodik azon körülmény, hogy az utóbbi 10 év óta 23,000 „Unicum Drill“ vetőgép van forgalomban.

Ábrás leirással és árjegyzékkel ingyen szolgál:

Mielőtt vetőgépet vásárol, érdeklődjék gazdátársainál az „UNICUM DRILL“ iránt.

Melichar Ferencz, csász. és kir. szabadalmazott vetőgépgyárának raktára.

1266

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
BUDAPEST, Váci-körút 63. szám

Által a legutányosabb árak mellett ajánlatnak
Locomobil és gőzszéplőgép-készletek 21/2 és 12 lóerőig,
szalmakaszalók, járgány-céplőgépek, téher-céplők, tisztító-rosták,
konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénegységűtők, boronák,
„COLUMBIA-DRILL“ legjobb sorvetőgépek, Planet Jr. kapálók,
szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók,
őrítő-malmok, egytetemes aczel-ekék, 2- és 3-vasú
ekék és minden egyéb gazdasági gépek.
Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

1242

„Grand prix“-vel kitüntetve az 1900. évi párisi világiállításon.

KWIZDA
korneuburgi
marhatáppora.

Étvágygerjesztő szer
LOVAK, SZARVASMARHÁK és JUHOK
részére.

50 év óta alkalmaztatik a legtöbb istállóban étvágy hiánya, rossz emésztés
esetén, a tej megjavítására, a tehének tejszolgáltatmányának szaporítására.

Ára dobozonként 1.40 kor., féldobozonként 70 fillér.

Igazi csak az itt látható védjeggyel.

Ábrakkal ellátott árjegyzék ingyen és bérmentve.

Főraktár:

Kwizda Ferencz János

cs. és kir. osztrák-magyar, rom. kir. és bulg. fej. udvari szállító,
kerületi gyógyszerész, KORNEUBURGBAN, Bécs mellett.

1291. 11

HERMANN E.

VARRÓGÉPEK!

Varrógép és kerékpár nagy raktára
Kolozsvár, Egyetem-utca 6.

Ujjonnan berendezett mechanikai műhelyemben minden mechanikai javítások olcsón, gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Egy valódi családi Singer varrógép himzőkészülékkel ellátva 30—50 forintig. Egy karikahajós 65—80 forintig. Egy Central Bobbin 86—90 forintig. Eredeti Hove C. Wheler & Wilson D. 12, Manufacturing & C. New-York, Balkara Cylinder stb. A varrógépek kedvezménye: Heti vagy havi részletfizetésre is vásárolhatók

Gépeimért 10 évig félélek.

Egy új kerékpár angol villával 70—90 forintig. Kerékpár köpeny 4—6 forintig. Kerékpár tömlő gumi 2 forint 30 krtól 3 forintig. Kerékpár csengő 35 krtól 1 forint 50 krig. Kerékpár acetillen lámpa 2 forint 50 krtól 5 forintig stb.

Csakis készpénzért. 1109

A szemétkben is kincset lelhetnek mindazok,

kik megismerkednek az országsherte elismert, kitünő szerkezetű és legolcsóbb, eredeti „Kalmár“-féle gabonatisztító gépek és rosták sokoldalú előnyeivel. — Sziveskedjen vagyonygyűtés céljából ezen kiváló magyargyártmány legújabb ingyen árjegyzékét kérni:

Kalmár Zs. utóda

különleges terménytisztító gépgyárból, Kódmezővásárhelyről, melynek áttekintése után tisztában lesz Ön a dolog valódiságával.

1274

A m. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége

Budapest, V. kerület, Váci-körút 32. szám

1262

ajánlja a magyar királyi államvasutak gépgyárában készült új szerkezetű

GŐZCSÉPLŐKÉSZLETEKET, IPARI CZÉLOKRA ALKALMAS COMPOUND LOKOMOBILOKAT.

MILLENIUM

fűkaszaló-, marokrakó- és kévekötő aratógépeket, valamint egyéb mezőgazdasági eszközöket.

Erdélyrészi képviselő: WESSEL LEÓ, Kolozsvár, New-York szálloda.

Az 1896-iki országos kiállítás alkalmával kitüntetve!

Léber Gyula

első erdélyi sodrony-szövetfonat, kerítés és ruganyos acélsodrony ágybetétek gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439. szám.

Olcsó kerítések! Ajánlja minden e szakmába vágó munkáit, úgymint: kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek stb. bekerítéséhez

gépfontait, dísz-kerítéseit és díszkapuit,

továbbá pince, padlás, felsővilágossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, majorsági udvarok sodronyfonattal való bevonását, áthányó rosták, szén, kocsz, kavics, porond válogatáshoz, szikrafogó cséplő- és egyéb gépekhez, sodrony ágybetétek (matracok) 1168.

AZ

ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

VÉDNÖKSÉGE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYI KERESKEDELMI TÁRSASÁG

KOLOZSVÁR, Szentegyház-utca 2.

Sürgőnyczim: Kereskedelmi Társaság. — Telefonszám 311.

Legelőszob és legmegbízhatóbb beszerzési forrás mindennemű mezőgazdasági-gépek, talajművelő eszközök és szükségleti cikkek, u. m. műtrágya, vetőmagvak, gépolaj s zsiradékok, kocsikenőcs, hajtósíjok, juta és lenzsák, vízmentes ponyvák, stb. Ajánlunk t. cz. gazdaközönségünknek az Erdélyi Gazdasági Egylet felügyelete alatt arankamentesített és a Kolozsvári M. K. Állami Vetőmagvizsgáló Állomás által oltalmazott legjobb

Háromszéki lóhere- és magyar luczerna magvakát,

valamint mindennemű fűmagvakat és eredeti oberrordfi répmagvakat, továbbá Erdélyben eredeti rigai mag után először termelt kitűnő lenmagot, bal-tacint, székely tengerit, hanna árpát, duppani zabot és egy nagyon bőven termő svéd zab-különlegességet a legjutányosabb árak mellett. — Felkérjük az erdélyrészi állattenyésztő birtokos gazdákat, hogy eladó haszonállataik (igás ökör, tinó, borjú, sertés, stb.) minőségét és mennyiségét hozzánk sürgősen bejelenteni sziveskedjenek, mivel a Királyhágón tuli uradalmak részéről a vételre rendkívül sok megbízás érkezett.

Kívánatra minták s árjegyzékek ingyen s bérmentve!

1010

Cséplőgépek

jókarban tartásához és üzeméhez szükséges gummi pakolások, tömitések, szijak, ponyvák, olajok és szerszámok, valamint a cséplőgépeknél a legújabb miniszteri rendelet szerint előírt és összeállított mentőszekrények gyári raktára.

Schottola Ernő

műszaki központi szaküzletében. 1313

Budapesten, Andrásy-ut 22.

Bajor I.
angol térfeszabó műtermében
KOLOZSVÁRT,
Wesselényi Miklós-ú. és Mátyás király-tér sarok, Hintz-ház, bejárat Wesselényi-ú. felől — a legújabb minták szerint és legjobb szövetekből r. nd. kívül jutányosan vállalatunk utozal és díszöltönyök, valamint gazdasági ruhák! 1120

BÉLHURUT
kitűnő gyógyszere a CORNIDES-féle „Fekete áfonya gyógybor”. Kapható gyógyszerárakban; a hol nem kapható, oda 5 üveget 8 koronáért bérmentve küld 1257
Cornides Károly és Társa.
Felka (Szepesmegye). Erdei gyümölcsöket földolgozó telep.

Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz.

A kisbirtokosok által

sajátkezüleg, a legnagyobb gonddal, angolnyelven és rafiás eljárással készített kitűnő minőségű vagonilag szavatolt fajtiszta, I-ső rendű miniszteri szokvány-rendeletnek minden tekintetben megfelelő

szőlőlugasnak is kiválóan alkalmas!

csemege és borfajú szőlőoltások a tapasztalatok során fajtisztnak, a legjobbaknak és legmegbízhatóbbaknak bizonyultak!

Minden nagyhangon hirdető, gyárilag füllesztett, reklamizott előhajtásos oltást messze felülmúlnak!

Chasselas, muskotály és más legkiválóbb csemegefajokból összeválogatott I-ső rendű lugasgyűjtemény ára:

(melyeknek megeredéseért és jóságáért felelőség vállalatik)

1. kis összeállítás 15 darab 5 kor. — 2. nagy összeállítás 30 drb 10 kor.

a) Borfajok:

Amerikai ripária portális alanyon oltott gyökeres fás és zöldolványok ára tavaszi szállításra:

Ezer drb. 200 kor.
Száz drb. 22
Tíz drb. 2 " 50 fill.

b) Csemegefajok:

Árak tavaszi szállításra értendők:

Ezer drb. 220—240 kor.
Száz drb. 25—30 "
Tíz drb. 3—5 "

Hazai szőlőfajok: — Filoxeramentes:

Szőlőkirály (Delaware)

A kötött talajon egyedül használható olyan rendkívül korai directtermő, melynek 25—26%-os cukor és szokatlanul nagy szeszartalmu bora igen jó, hasonló a szomorodni másáshoz és madérához. Silányabb kerti vagy homoki borok feljavítására. Gyengébb évbéli termések háziasítására nem lehet eléggé ajánlani. A Delaware francia szigetről 17 évvel ezelőtt, közvetlenül az érmellékre portált ezen peronosporának ellent álló szőlőfaj termi manapság hazánkban a legjobb és legerősebb bort s **borok királyának.** A jövő szőlőszet kíméltán nevezhetjük a cse. Mindenütt megterem úgy a homokon, mint a kötött agyagos, meszes, köves, palás és nyirkos talajokban. Ezen beoltás nélkül termő, biztosan jól megfordított, rendkívül (tartós, szívós zöldhajtása 1—20 hideget is kibíró) korán érő csemegefaj, felhozott előnyeivel fogva, megérdemli, hogy kertjeinkben, barázdákon, kerítések és házaik fala mellett s minden egyébre nem használható helyeken, mint

szőlőlugas tenyésztessék,

100 drbból álló lugas-gyűjtemény osomagolva és postára feladva csak 10 korona.

Borkirály!

Mintabor 2 korona.

(Delaware!)

Ripária portális telepek!

Nagymennyiségű ripária eladás!

Tisztán kezelt valódi érmelléki fajborok! palaczkokban úgy, mint hordókban, kicsinyben és nagyban a legjutányosabban beszerezhető s kívánatra vászabélyeg ellenében bővebb felvilágosítást vagy 1 korona utánvételt mellett minta bort küld: 1284

Az Érmelléki Szőlészeti és Borászati Szakközlöny, mint Országos Hirdetési Kalauz, Székelyhíd. (Biharmegye.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

**Az előfizetéseket
kérjük megújítani!**

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Erdélyrészi tagosítások. <i>Éber Ernő</i>	205
A kukorica nemesítése. <i>Barna Balázs</i>	206
Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai. XXV.	207
Hogyan etessük a baromfit, hogy jó tojók le- gyenek. III.	208
Munkáviszonyok Romániában. III. <i>Gaal Gyula</i>	208
Irodalmi szemle.	209
Vegyes közlemények.	209
Hírdetések.	

**= Impregnált =
takarmányrépa
= magvak =**

legnagyobb csiraképességgel
birnak és a legbiztosabb
termést adják. Kaphatók
kizárólag:

MAUTHNER ÖDÖN

cs. és kir. udvari magkereskedésében

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI. ker., Andrassy-út 23. szám.

1002

Erdélyrészi tagosítások.

Az erdélyrészi tagosításokról írni mindaddig van ok, ameddig egy új, egy jó tagosítási törvény életbe nem lép. De most három olyan támaszpontot látok, melyekből kiindulva a tagosításról és a mai tagosítási rendnek megváltoztatásáról szólhatok.

Az első támaszpont az, hogy a képviselőház f. hó 12-i ülésén egy képviselő szóvá tette a székelyföldi tagosítások és arányosítások ügyét és megsürgette az új tagosítási törvénynek megalkotását. Biztató, de nem megnyugtató az a válasz, melyet erre a felszólalásra a miniszterelnök-beliügyminiszter adott. Biztató az, hogy ónagyméltósága teljes tudatában van annak, hogy a mai tagosítási eljárás rossz és hogy új tagosítási törvényre nagy szükség van. De nem egészen megnyugtató az, hogy a miniszterelnök a tagosítási törvény megalkotását csak a »lehetőleg« sűrűs teendők közé sorolja. Az igazságügyminiszter is, a földmivelésügyi miniszter is már 1901-ben belátták, hogy a mai erdélyi tagosítási eljárás gyökeres törvényhozási reformra szorul és a szakköröket már akkor fölhivták véleményük nyilvánítására. Tudta mindenki, tudta a kormány is, hogy a mai eljárás rossz; de azért még ma, három évnek utána sincs a képviselőház munkarendjében egy új tagosítási törvény javaslata. Azt hiszem, hogy ha az új jó törvény valóban sürgős megalkotására nincs ezidőszent kilátás, legalább a régi, rossz törvényt kellene hatályon kívül helyezni és új tagosításokat az új törvény létrejöttéig nem lenne szabad megengedni és elrendelni. Mert mihelyest valamely intézkedés rosszaságáról meggyőződünk, ha mindjárt jóval nem helyettesíthetjük azt, legalább igyekezzünk a további károkat távoltartani a rossz intézkedés, vagy törvény fölfüggesztésével.

A másik támaszpont, melyről ma a tagosításokkal foglalkozom, egy panaszos levél, mely arról szól, hogy egy kolozsvár-megyei községben, — nevét is megmondom — *Kozmatelkén*, 1891. óta, tehát nem kevesebb, mint tizenhárom év óta foly a tagosítás és ma még az elhelyezkedésnél se tartanak.

Hogy micsoda óriási gazdasági és szociális hátrányokkal jár, hogy néha mennyi kis existenciának alapját támadja meg a tagosításnak ezen hosszú, hosszú éveken át való elhúzódása — minek ismételném gazdák előtt, akik mindezt saját szemikkel láthatták már nem egy, nem is két helyen? Csak idézni akarom egy jogász-szakértőnek, dr. *Imling* Konrád budapesti táblai tanácselnöknek ezirányú nyilatkozatát¹: »Ki fog földbirtokán intenzívebb gazdálkodást teremteni és e célra abban tetemesebb beruházásokat tenni, ha attól kell tartania, hogy a községbeli földbirtok tulajdonosainak egy része, egy töredéke, bármikor elhatározza a tagosítást és hogy ennek alkalmából elveszik tőle szépen berendezett gazdaságát, nagy fáradsággal és költséggel javított földbirtokát és adnak érte mást, silányat, legjobb esetben középszerűt, amelyen azután — ha tetszik — ujabban kezdheti a meliorációt, az okszerű, az intenzív gazdálkodás hálátlan munkáját.« Deorganizáció, sőt demoralizáció jellemzi a tagosítások alatti gazdálkodást. És ha ez általában évekig, sőt mint például Kozmatelkén, Kolozsvárt, Szt. Mihálytelkén, stb — sok éven át tart, akkor a kiszarolt földnek még egyszer annyi idő kellene jó gazdálkodás mellett is ahhoz, hogy jó kulturállapotba kerüljön, miután azonban ez a jó gazdálkodás nem igen szokott bekövetkezni, a gazdák jövedelmének megapadását, sokszor létalapjának teljes megrontását eredményezi. Azt hiszem, a legkevesebb amit kívánhatunk az, hogy, ha már nincs új törvény s ameddig a mai tagosítási eljárás érvényben van, az igazságügyminiszter rendeletileg utasítsa a törvényeségeket és a táblákat, hogy a tagosítási ügyeket sürgősségük szerint soron kívül, a lehető leggyorsabban intézzék el. Hiszen itt nem egy pörösködő félnek, hanem gyakran sok száz kisembernek existenciális kérdéséről van szó: ez pedig talán csak megérdemli az elintézés gyorsaságát.

A harmadik ok, amely a tagosítási kérdéssel való foglalkozásra késztet, az, hogy a marosvásárhelyi székely kirendeltség

¹ Jogtudományi Közlöny, 1902. évf. 7. szám.

Tavaszi gazdasági anyag, eszköz és géparjegyzékünk valamint szőlő és kertmivelési árjegyzékünk most jelent meg; azt kívánságra bárkinek ingyen és bérmentve megküldjük.

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete

V. Alkotmány-utca 31. szám.

a földmivvelésügyi miniszterhez a tusnádi székely kongresszus határozatainak kapcsán javaslatot terjeszt elő a tagosítás ügyében is. Csak egy, de a legfontosabb részletre akarok most itt kiterjeszkedni.

A tusnádi kongresszus első határozata az, hogy »A tagosítás megengedhetőségéhez a terület *birtokosai* egy negyedének hozzájárulása kívántassék.« A miniszteri székely kirendeltség erről azt mondja,² hogy az »az 1880: XLV. t. c. oly értelmű módosítását szorgalmazza, hogy csak az *érdekelt-ség egynegyed részének* hozzájárulásával legyen a tagosítás elrendelhető.« Majd mindjárt ezután: »Ha valahol, különösen a székelyföldön igen határozott indoklottsága van annak, hogy a tagosítás megengedhetősége ily irányban némileg korlátoztassék.« Aztán megint alább: »egészen helyesnek és indokoltnak tartom, sőt a kongresszus által is elérni kívánt valódi hányad biztosítására még kiegészítendőnek vélem a kongresszus határozatát. (1 pont)«. A miniszteri kirendeltség tehát, amint láttuk, határozottan helyesli, sőt megerősíteni akarja a tusnádi kongresszus azon, az egész tagosításnál legfontosabb határozatát, hogy a terület, (ami alatt a község határ értendő) *birtokosai* $\frac{1}{4}$ -ének és ne, mint a mai törvény kimondja, a *birtokterület* $\frac{1}{4}$ -ének hozzájárulásától függjön a tagosítás elrendelése. Hogy *birtokos-*, vagy *birtok-arány* szerint legyen-e elrendelendő a tagosítás, az itt a legfőbb kérdés. A kirendeltség, mint a föntidézettekben látható, a tusnádi határozatot elfogadva, a *birtokosok* $\frac{1}{4}$ -e hozzájárulásának kívánatát akarja csak döntő erejűnek megállapítani. Annál csudálatosabb tehát, hogy a kirendeltség ezen érvelése után is visszatér a mai állapothoz és javaslatában annak kimondását kéri,³ hogy: »a tagosítás elrendelendő, ha a tagosítást kifejezetten kívánók *birtoka* a tagosítandó község határának egynegyed részét képezi.« Ez vagy tévedés, vagy ellenmondás, aminek kiderítését a kirendeltség álláspontjának tisztázása céljából kívánunk kell, mert hiszen ez minden tagosítási törvény alapvető intézkedése. Hogy a kirendeltség tagosítási javaslatával érdemlegesen foglalkozhassunk, mindenekelőtt ezt kell tudnunk.

Az a nagy érdek, mely mezőgazdaságunkra nézve a tagosítás helyes és gyors törvényhozási szabályozásában, a tagosítások gyors és igazságos végrehajtásában van, talán elfogadhatóvá teszi, hogy ezúttal talán már jól ösmert dolgokat ismételt meg és csak egyes részletekről szoltam.

Eber Ernő.

² Jelentés 157. o.

³ Jelentés 166. o.

A kukorica nemesítése.

Műveleti növényeink között alig van még egy olyan, amelyik oly gyorsan fajzana el mint a kukorica. Feltűnő ez azokon a helyeken, ahol különféle kukoricákat termelnek. Már rövid pár év után az eredetileg tiszta mag elvesztette ajánlatos, jó tulajdonságait s lassanként felveszi a környéken túlnyomó mennyiségben termelt féleség habitusát.

Ez az úgynevezett »*elfajzás*« a természetes hybridatio következménye s ellene védekezni bizonyos körülmények között nagyon nehéz dolog. Ha p. o. valaki, azon a vidéken óhajt fehér kukoricát termelni, a hol szomszédai sárga kukoricát termelnek, ez a legjobb akarat mellett sem sikerül, mert már az első évben a csövek nagy része tarka lesz. Annál gyorsabb lesz ez az átalakulás, mentől kevesebb gondot fordítunk a vetőmag kiválasztására.

Vizsont kevés olyan műveleti növényünk van, a melyiket olyan rövid idő alatt lehetne nemesíteni, mint a kukoricát. A nemesítésnél ismét a fenti két dolog játsza a főszerepet a *hybrilatio* és a *kiválasztás*. Bármelyik után előállított új féleség egyéni tulajdonságai csak akkor lesznek állandóak, ha céltudatosan évről évre közeledünk a tulajdonságok fejlesztéséhez és megerősítéséhez.

Azt hiszem, nem lesz érdektelen e dologgal egy kicsit bővebben foglalkozni, így kimutatni az okát egyik-másik, sok gyakorlati ember előtt érthetetlen dolognak.

A hybridationál (keresztelés), legyen az természetes, vagy mesterséges, két egyed jó vagy rossz tulajdonságai egyesülnek kisebb-nagyobb mértékben, az utódban. Feltétlenül mindig a magban van a nemzöktől öröklött tulajdonságok székhelye. Ez másként nem lehet mint úgy, hogy a mag képződéséhez mindkét egyed egy olyan sajátos részszel járult hozzá, amely részek az egyéni tulajdonságokat átörökítik. Egy tökéletes virágnál egy virágban találjuk meg e részeket, t. i. a himpor (pollen) és a termőt. Egyes növényeknél ugyanazon növényen van e két szerv, de nem egy virágban. A kukoricánál p. o. a him virág (a mely a virágot produkálja) a felül levő zászló, a nővirág a leendő cső. Az elsőnél, a hol egy virágban van mindkét ivarszerv, túlnyomó részben önmagát termékenyíti meg; míg a másodiknál már az idegen megtermékenyítés is igen gyakori. Egy harmadik csoportnál már külön növényen van a him és egy másikon a nővirág (kender), a mikor a magtermékenyítés feltétlenül idegen.

E háromféle berendezés a természetben nem képez akadályt a megtermékenyítésnél, mert a közvetítő tényezők kiegyenlítik a különbözőzetet. A levegő mozgása a könnyű himport messze elhurcolja s így feltétlenül eljut a termőre, ha nem ugyanazon egyeden van is. A virágzó kender között járva, ruhánk teli tapad a bőségesen produkált himporral; vagy nézzük meg a virágzó rozstáblát: valóságos himpor felhő van felette, ha egy gyöngye szellő megmozgatja a virágzó növényeket. A rovarok ezrei rendkívül fontos szerepet játszanak a megtermékenyítésnél. A méz után kutatva finom szőrözettel borított testük tele tapad virággal s így hurcolják az egyik virágról a másikra, elősegítve a másként nehezen történő megtermékenyítést. A szín, illat mindezt a célt szolgálja, ez által csalogatva

magához a rovarokat, a megtermékenyítés e fontos tényezőit. Sőt egyes növényeknél a megtermékenyítés alig jöhet létre rovarok nélkül a virág különleges alkata miatt. P. o. a herfélék amelyeknél a magtermés a pöszméhtől függ. Ez hurcolja és juttatja a himport a virág belsejébe rejtett maghonra.

A mesterséges hybridationál természetesen ki kell zárunk ezeket a mellékkörülményeket, mivel ott nem a véletlenre bizzuk az egyének tulajdonságainak átörökítését, hanem öntudatosan törekszünk arra.

Mivel a gyakorlati gazdának sem ideje, sem türelme nincsen a mesterséges hybridatiókra szükséges pepecselő munkához, maradunk a nemesítés másik módjánál, a *kiválasztásnál*, a mikor a véletlen által létrejött tulajdonságokat óhajtjuk egy bizonyos féleségnél állandósítani.

Ha figyelemmel kísérjük ugyanazon magból kelt növényeinket, lényeges eltéréseket fogunk találni az egyeseknél több tekintetben. Egy kukoricatáblán egyes növények gyorsabban és erőteljesebben fejlődnek, hamarabb virágnak s a cső pár nappal előbb érik meg mint a többin. Ha az érett csöveket nézzük, a hány, annyiféle. Egyiken a mag szép alakú, a cső maggal végig benőtt; a másik rendetlen sorú, laza, hibásan benőve. Némelyik növényen egy, a másikon 2, 3, sőt több cső is van. Tehát megannyi egymástól elütő egyéni tulajdonság, mely felületes szemléletnél nem is tűnik fel.

Ha most nemesíteni akarunk, mindenképp meg kell állapítanunk a célt s ezt szem előtt tartva fogunk a munkához.

A táblán alkalmas módon megjelöljük (rendesen színes rongydarabot kötünk rá) a céljainknak megfelelő növényeket, azokat, amelyek a többinél erőteljesebben fejlődnek, hamarabb virágnak s több csövet hoznak és gyorsabban érnek. Ezeket a szedés alkalmával külön szedjük és pedig, ha a bőtermésre fektetjük a fősúlyt, külön az 1, 2, 3, esetleg több csövet hozó egyedek termését. Vigyáznunk kell azonban, hogy a több csövet hozóknál a termés bősége ne csak látszólagos legyen. Egy némelyik növény 2—3 csöve esetleg kevesebb termést adhat, mintha egy csövet hozott volna, ezért különösen figyelni kell a cső nagyságára s rajta levő mag mennyiségére. Nem szabad eltekintanünk a mag és csutka közötti aránytól s ez annál kedvezőbb lesz, mentől vékonyabb a csutka. Figyelemmel kell lenni arra is, miként van a csutka benőve s csak a teljesen benőtt csöveket hagyjuk meg.

Ilyen módon válogatva, az első évben nem fogunk csak igen kevés megfelelőt találni, a melyeket aztán csomókba kötve, fagymentes helyen teletetünk át. Tavasszal ezeknek a csöveknek mindkét végéről a szemeket lefejtjük s vetésre csak a cső közepén levőket használjuk fel. Ha lehet, olyan helyre vessük, ahol nincsen a közelben másféle kukorica. Már a második évben látni fogjuk a nemesítés hatását a termésben, a mikor a válogatásra kerül a sor. De ekkor is szigorúan kell válogatnunk, hogy az egyéni tulajdonságot állandósítsuk.

Néhány év gondos munkája után meg van az eredmény, sikerülni fog céljainknak megfelelő féleséget állítani elő.

Ha azonban a munkát később elhanyagoljuk s a vetésre a termés egy részét minden

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás-király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztés kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktárat (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzések is kaphatók.

Ugyanott a

The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége.

válogatás nélkül használjuk fel, a visszaesés igen gyors fog lenni s pár év múlva kezdhetjük az egészet elöl.

E dolog megvilágítására álljon itt a következő kísérlet eredménye, mint példa.

A rendes sor- és növénytavolságra vetettünk háromféle kukoricát és pedig 1, 2 és 3 csöví alocsuthit. Mindenik féléből volt 1450 tő.

A rendes időben szedve, az eredmény a következő:

1. Alocsuthi 1 csöví:

1 csöví tő volt	650
2 " " "	734
3 " " "	50
4 " " "	7
Meddő " " "	9

Összesen 1450

Tehát az 1450 tőnek felénél nagyobb része 2—2 csövet hozott, sőt a termés egy része 3—3 csövet. Az arány a nagyobb csőhozamnál megfelelő, azaz az olyan tövek termése, a melyek csak 1 csövet hoztak, nem volt fejlettebb és szebb mint a 2 csövet hozóké. Nem állott ez már a 3 csövínél. Itt a csövek nagy része kisebb, fejletlenebb, kivéve 12 tövet, ahol a termés lemérve 2 és $\frac{1}{2}$ -szeresét adta (tisztá magsúly) súlyban a legjobb 1 csöví tő termésének. A négycsövínél nem volt egy sem, a melyik megfelelt volna.

Most, ha e tábláról nemesíteni akarunk, mindenesetre a kétsövíűekből válogatjuk a vetőmagot s csak azokat tartjuk meg, a melyek a legjobb 1 csöví termésű tő kétszeresét adják. Így már a másik évben fogyni fog az egy csöví egyed s szaporodik a 2 és 3 csöví.

2. Alocsuthi 2 csöví.

2 csöví tő volt	434
2 " " "	854
3 " " "	147
4 " " "	1
Meddő " " "	14

Összesen 1450

Amint látható, a fokozatos javulás feltétlenül bizonyos. Apadt az egycsöví tövek száma s gyarapodott, még pedig lényegesen, a 2 és 3 csövíűeké.

Itt látjuk a bizonyítékát, hogy az egyed tulajdonságai még nem állandóak, mert dacára a kétsövíű vetőmagnak, mégis volt 434 tő, a melyik egy cső termést hozott. De a termés túlnyomó része 2 csövíű tő, a 3 csövíű termés is megháromszorozódott. Az arány a különféle mennyiségű csőhozam között megfelelő.

3. Alocsuthi 3 csöví:

1 csövíű tő volt	270
2 " " "	913
3 " " "	218
4 " " "	35
5 " " "	8
6 " " "	1
7 " " "	2
8 " " "	1
Meddő " " "	2

Összesen 1450

A nemesítés hatása itt már igen feltűnő. Az összes növényeknek majdnem $\frac{2}{3}$ -a két csövet hozott s ezek túlnyomó részben szépen fejlődött, maggal tökéletesen benőtt csövek. Gyarapodott a háromcsövíű egyedek száma is, míg az egycsövíű igen megfogyott. Itt találunk meglehetősen számban négycsövíű egyedeket is, de ezeknél, valamint az ennél nagyobb hozamúknál a csövek már kisebbek, úgy, hogy

a termés-arány a kevesebb csőhozamokkal szemben nincsen meg Ezeket csak kísérletképpen fogjuk tovább tenyészteni, míg a többieknél a szigorúan megválogatott 2 és 3 csövíű termés lesz vetőmag.

A felhozott kísérleti eredmény élénken bizonyítja a nemesítés folyton emelkedő hatását, de egyúttal azt is, hogy a válogatást még mindig a legnagyobb pontossággal kell végezni, hogy a bőtermőség mint állandó tulajdonság legyen meg.

Ha most, mondjuk a 3 csövíű vetőmag után nyert termést minden válogatás nélkül elvetnénk, összekerednének a különféle termőképességű egyedek s az eredmény feltétlenül visszaesés volna.

Mindenesetre nem hagyjuk figyelmen kívül a kísérlet folytatásánál ezt az esetet sem, hogy így kimutatható legyen a kevésbé gondos munka háros hatása.

A fentiekben óhajtottam röviden megemlékezni a kukorica nemesítésről, ajánlva a gazdák figyelmébe a nemesítésnek ezt a könnyű és igen szép eredményekkel kecsegtető módját.

Barna Balázs.

Az előbbi kiállítások és a XIV-ik erdélyrészi tenyészállatkiállítás tanulságai.

XXV.

Az 1898-ik év egyike volt a csendesebb éveknek. Apró részletkérdések kerültek megvitatás alá, melyek az előbbi évekből egy vagy más okok miatt átjöttek.

A kiállítási szakosztály április hó 20-án tartott ülésében tárgyalta a kiállítás kérdését és tekintettel a nyomott közgazdasági viszonyokra, továbbá arra is, hogy egy nagyobb általános termény- és ipari kiállítás rendezésének eszméje foglalkoztatta az irányadó köröket, a tenyészállatkiállítás rendezéséről lemondott s a tervbe vett nagyobb szabású kiállítással kapcsolatosan vélte azt majdan rendezendőnek.

Ugyanezen ülésben elhatározott, hogy a kiállított állatok díjazására engedélyezni szokott 4000 frank és a használati lovak díjazására eddig adományozott 1000 frt állami segély megadása felirat útján kéressék a miniszteriumtól és az elmaradó kiállítás pótlásaként a népies lótenyésztés emelésére, vidéki lódíjazások rendezésére. Ez a terv azonban nem volt megvalósítható, miután a kért segélyt a miniszterium nem adta meg.

A szakosztály előző működésének egyik fontos eredménye volt még az erdélyi jellegű félvér ménesnek Kolozsra való áthelyezése; más kiemelni való mozzanat az év folyamán nem történt.

*

Az 1899-ik év már mozgalmasabb volt, de a szegedi országos jellegű kiállításra való tekintettel a kiállítás rendezésétől ismét elállott a szakosztály.

Tevékenységének nagyobb része tehát a szegedi kiállításon való megjelenés előkészítésére terjedt ki, mely törekvését méltó siker koronázta, miután a különben is gazdag kiállításon az erdélyi részekből kiállított állatcsoportok feltűnést keltettek és örvendetes méltatásban részesültek.

E kiállításról megjelent szakszerű bírál-

latból kivonatolva közlöm a következő figyelmet érdemlő részleteket:

„A régebbi magyar gulyák és a mostaniak között mi igen nagy különbséget találunk, akár a test formáját, akár annak tömegét tekintjük. A forma jobb, a testalakulások tökéletesebbek, egyöntetűbbek, a fejlődés sokkal gyorsabb és az izomzat tömegesebb. Hus van már a koncon is nemcsak a lapocskán és szegyen, mint régebben. A hát és far izmosabb, tömegesebb s ezzel a tarka marha előnyeikhez, formájához közeledtünk.

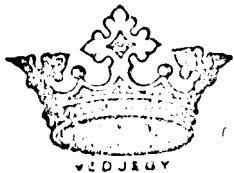
Növendék-marháink táplálásának rendszerén kell még változtatnunk egyet mást oly módon, hogy inkább az izom képződését mozdítsuk elő. A növendék és heverő marhának tisztán töreken, polyván és kukorica száron való teletetését meg kell szüntetni, mert ez többnyire csak az állatnak életben tartására szolgál; az izomképződését nem mozdította elő, sőt mint azt régebben több tenyésztésben észleltük, a csont képződéséhez sem szolgáltatott elegendő anyagot.

A tenyésztés terén tehát már jó úton haladunk, de az okszerű takarmányozásnak még eddig csak az elméleti részén törjük a fejünket; gyakorlati alkalmazása ennek kissé nehzen megy nálunk, de bizunk benne, hogy menni fog és ezzel talán majd magától megváltozik az a másik, a magyar hizott marhának nagy hátrányát képező tulajdonsága is, mely szerint ez most még igen sok fagygyút termel. Vásárokon, különösen legelőn javított magyar marhánál gyakran látom és hallom praktikus kereskedőktől azt, hogy a marha jó, zsíros, de kevés rajta a hús. Ez, ha nem is egészben, de részben mindenesetre a növendék korban történt gyenge és helytelen takarmányozás következménye.

Nem lehet abban kétség, hogy gazdáink, tenyésztőink a kitűzött célok eléréseért komolyan és a részleteknél felmerülő akadályok leküzdésével törhetlenül törekednek, nekünk tehát most más feladatunk nem volt, mint fel és elismerni a már elért szép eredményeket és rámutatni a még itt-ott észlelhető hiányokra. A fentebbiekben ezt megtettük, melyek után nem a divatos szólás kedvéért, hanem meggyőződésből mondjuk, hogy a magyar marhának a tarka marha által való kiszorítása miatt most már kevésbé aggódunk, mint néhány évvel ezelőtt, mert úgy sejtjük, hogy ennek tenyésztése az utóbbi időben örvendetes lendülettel halad.

És mos nézzünk haza a mi tűzhelyünk felé is, ahol mind maig hűséggel és szeretettel ápolgatott a magyar marha tenyésztésének ügye a legváltóságosabb időkben is. Itt képződött a magyar marhának egy táj-jellege, mely az alföldi jellegtől többé-kevésbé eltérő alakulásokban nyilvánul.

Az alföldi és erdélyi jelleg között levő eltérő alakulások és tulajdonságok nincsenek ugyan pontosan körvonalozva, de azért minden szakértő felismeri ezeket a különbségeket. És a mint az alföldi jellegű marhák között találunk tulságosan jellegződött, vagyis olyanokat, melyeket már az alföldi tenyésztő sem tart szépnek és szabályosnak. sőt talán éppen hibásnak itél és a tenyésztésből kizár, épp így az erdélyi jellegű marhák között is sok (tartok tőle, hogy viszonylag már is több van nálunk) van olyan, melyen az itt kedvelt alakulások jobban előtérbe léptek a kellelénél. Ha tehát az alföldi és az erdélyi jellegű ma-

Mindennemű, vizben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisálétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalatnai Kénkovand-Ipar Részvénytársaságnál

Központi Irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Mária Valéria-u. 7. sz., a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

gyar marha testalakulását a végleteknél tekintjük, t. i. ott, ahol a jellegződés nagyobb a kelleténél, az eltérés feltűnően nagy; ellenben, ha ezen szélső határtól közeledünk a magyar marha eredeti formájához, melytől úgy hiszem az egyik fél csaknem annyira eltért, mint a másik. akkor a különbséget nem annyira a külső formában és eltérő testalakulásokban, mint a belső tulajdonságokban találjuk. A szegedi kiállítás ebben a tekintetben is nagyon tanulságos volt. Mi ugyanis azt tapasztaltuk, hogy az alföldön eddig kedvelt keskeny fejű és felálló kecske szarvu bikák nagyon megkevesbedtek; tiz növendék bika között kettőt ha láttunk, már sok volt, de láttunk jónevű régi alföldi gulyákat, melyekben a növendék-állatok fej és szarv alakulása nagyon közeledik az általunk kedvelt formához. Nem a csutak alakulást értem, melynek mi nem vagyunk hívei, mert ez már nálunk is tulzása a formának és gyanus eredetre mutat, hanem a táblás, vagy kis csákó alakot, melyet nagyon szeretünk nemcsak azért, mert szép, hanem azért is, mert azok a belső tulajdonságok, melyeket mi becsesnek tartunk (szelidség, jobb fejlődés, jó tejelés) vele járnak. Mielőtt tehát példát hoznék fel, konstátalom, hogy az alföldi gulyákban a többi között ezt a feltűnő változást is észleltem. Hogy aztán ez az örvendetes közeledés a véletlennek vagy öntudatos törekvésnek a következménye-e, azt én nem tudom, de nem is kutatom, nekem elég a tény, melyből önként következik, hogy azokban a gulyákban a szilajság csökkent és helyette az anyagtermelés fokozódik. Ez volt és ma is ez az erdélyrészi tenyésztők célja. Itt már réges régen kerültek a szilaj marhát és csak elvétve találunk még olyan tenyésztőt, aki a szilaj, indultatos, döfős bikát megtűri tenyésztésében s ez az oka, hogy általánossá és kedvessé vált az említett alakulás, mert azzal — mint mondám — a szelidség és jobb termelés vele jár.

Ennek fokozottabb és némelyek által kedvelt alakja az, melyet Bárczay Gyula t. burai birtokos mutatott be erdélyi jellegű csoportjában. Szelid, szép és tömeges állatok ezek és hiszem, hogy kiválóan termelnek tejet is, hust is, de mi azt a fejalakulást, mely ezeknek van, túlságosan jellegzetesnek tartjuk.

Tejelő jellegű erdélyrészi magyar marhánál a mi kívánalmaink a Lészay Ferenc m.-gorbói, az Ugron Zoltán fiatfalvi és a hódmezővásárhelyi földmives-iskola által bemutatott formánál állapodtak meg.

Gulyabeli tenyésztésünknel a gr. Wass m.-záhi, a közalapítványi uradalom radnóti, Somogyi Albert héjasfalvi és br. Szentkereszty buni tenyésztői szolgálnak mintául, míg erő és hústermelésnél a kiállításon látottak között a gr. Teleky Arvéd feltűnően szép és egyöntetű collectióját vennénk minta gyanánt.

Általában az erdélyi jellegű magyar marhának a kiállított 89 állat minden árnyalatát mutatta, mely bizonyára nem vált szégyenünkre. Azt azonban nem hallgathatom el, hogy a kezdeményezés, mely a magyar marha több oldalú hasznosítása végett nálunk keletkezett, különösen a gyorsabb fejlődés és hústermelés tekintetéből az alföldi gulyák tenyésztői által is felkaroltatott és sikerrel fejlesztetett. Ez egyrészt örvendetes, másrészt intelem, hogy mi is hathatósabban lássunk a dologhoz és gyorsabban haladjunk, mert igen könnyen és előbb, mint gondolkánk, tulszárnyaltatunk.

(Folytatjuk.)

Hogy etessük a baromfit, hogy jó tojók legyenek.

(Befejező közlemény.)

Egyike azon fő okoknak, hogy a majorság éppen a gazdaság körül mért olyan hasznos az, hogy elfogyasztja az összes hozzáférhető eleségét, ami máskülönben tán elkallódnék. Majdnem mindenféle fajtájú baromfi szereti a zöldet és ha szabadjára van eresztve, önmaga is képes volna az életfentartására elegendő táplálékot megszerezni. Mindazonáltal mintegy feltucat különböző mag és eleség között válogathatunk a baromfi etetésénél, melyeknek az a kettős előnyük is van, hogy úgy könnyen, mint olcsón hozzáférhetőek és megszerezhetőek.

Búza. Először is a jelen esetben (a baromfi jótartását tartva szem előtt) nincs jobb és gazdaságosabb eleség, mint a búza. Másodszor, habár első pillanatra tán drágának tűnik is fel, de ha az etetés értékét mérlegeljük, nem fog az semmivel sem drágábbnak mutatkozni, mint más eleség, sőt egypárnál még olcsóbbnak is. Az állatok roppantul szeretik és minden más ételnél szivesebben eszik tán csak a törökbúzáat kivéve. Nem szükséges ide elsőrangú búza, mert a tyúkoknak éppoly jó az ocsú is, sőt a növendék-majorságnak jobb az apró szem, mint a nagy, lisztes gabona.

Árpa. Egyike a leghasznosabb szemes eleségnek, habár a baromfi nem nagyon szereti; különösen jó az év hideg hónapjaiban. A kemencében kiszáritott árpa legnagyobb részén a majorság útján szabadulnak meg; pedig az ilyen szem tápanyaga eltűnt már épen a szárítás által, épp ezért nem ajánlatos táplálék. Ha árpával akarunk etetni, nem teszünk bölcsen, ha búzával keverjük, mert ebben az esetben a madarak az utóbbit fogják kiszedegetni az árpa közül, lévén búza mégis csak inkább inyókra való. Ha árpát etetünk, etessük tisztán, így természetesen mind meg fogják enni.

Zab. Egyike a legjobb összetételű eleségnek, mely egyforma eredménnyel úgy hideg, mint meleg időben bátran étehető. A kerges héjuak közzé tartozván, a madarak eleinte nem valami nagyon kapnak rajta, de rövidesen túleszik magukat ez ellenszenv és kedvvel eszik.

A következő szemek hasznosak a növendék-majorság etetésénél, ha a száraz etetési módot követjük, mely módról már szóltam e sorok olvasójának. Ebben az esetben tehát a következő módon keverendő össze az eleség: köleskása, kendermag és kender.

Tengeri. Egyike a legáltalánosabban használt eleségnek és kivétel nélkül a legrosszabb. Egy korábbi cikkemben már szóltam a tengeri használatáról és vele kapcsolatban az e körüli visszaélésekről; annyit pedig nem érdekel, hogy most is bőven értekezem róla. Roppant kis adagokban szabadna csak használni és csak télen, akkor is csak kotlós tyúkoknak való, vagyis akkor, midőn a test hőmérsékletének fentartása a legfontosabb kérdés.

Borsó és bab. Szóljunk erről együtt, mint-hogy úgyis annyira hasonlók egymáshoz. Roppant tömör eleség lévén, mindkettő roppant nagy mennyiségű fehérnyetartalom bennük és így nagyon jó hatásuk van úgy egy erős csontszervezet felépítésénél, mint tojásképződésnél. Különösen, jó vagy tápanyagban szegényebb vagy fehérnyementes eleséggel keverni. Jó tömör hús az ilyen etetés eredménye, épp ezért nélkülözhetetlen a hizodalmas majorságnál.

Korpa. Nagyon laza tápszer, mert sok

rostot és hamut tartalmaz. Főhasznát akkor látjuk, ha valami keveréket, mely egymagában kissé nehéz volna, meg akarunk ritkítani. Épp ezért jó a borsó és a bab keverékében.

Polyva. Szintén jó tápszer a majorságnak, de roppant tartalmatlan lévén, sem kizárólagos tápszer nem lehet, sem nagy szerepet nem játszhatik, mert a test melegét elő nem mozdítja.

Árpakása. Inkább télrevaló. Kitűnő és jól összetett keverék az, ha két rész polyvát egy rész árpakáshoz adunk. A hideg időszak folyamán az utóbbit gyarapítsuk, a polyvát pedig ennek megfelelőleg csökkentjük.

Lóhere. Kitűnő tojó tyúkoknak, különösen télen, ha a tojás mennyiségét akarjuk növelni. Amerikában szélteben-hosszában használják, ahol is roppant nagy az általa felmutatott jó eredmény. Hogy teljes jó hatását kifejthesse, pár órán át áztassuk vízbe és a reggelire szánt puha eleséggel keverjük össze. Ha pedig a reggelire való eleséget éjjelente főzzük, úgy keverjük a here törmelékét is a főző eleség közé, hogy vele együtt készüljön el. Meglepő olcsó étel ez a mult télen feltűntetett eredményei minden várakozásomat fölmúlták.

Vér. Ha friss vérhez tudunk jutni, úgy az kitűnő eleséget képez a reggeli eleséggel viz helyett alkalmazva. Tápláló ereje roppant nagy, sőt jó tojásképző szer is, jobb mint akármi más étel. Közönséges körülmények között könnyű a hozzájutás, használata pedig valóságos tüneményes eredménnyel jár.

Legyen szabad végezetül még egyet mondanom. Ha keverékekkel akarunk etetni, úgy vegyük meg a magot előre magunk és a keveréket ugyancsak magunk csináljuk meg. Jobb ennél semmiféle keverékhez sem fordulni, hanem etessünk egyik héten búzáat, majd árpát, zabot, kölest, stb. a következő hetekben felváltva.

Munkásviszonyok Romániában.

(Gaal Gyula, a földművelésügyi m. kir. minister bukaresti gazd. szaktudósítójának jelentéséből.)

III.

A gabona rakodásnál, mely a legjobban fizetett munka, most már a munkások legnagyobb része (95%) román; itt kapnak a zsákhordók naponta 7 frankot, a raktárakban alkalmazott munkások 6 frankot, a hajó belsejében dolgozók 10 frankot is. A szénrakodásnál rég időtől fogva majdnem kizárólag örmények vannak alkalmazva és itt a napszám 2-től 6 frankig váltakozik. A faraktárakban azonban a munkások mintegy 30%-a székely. Itt a napszám deszkahordásnál 4 frank, a hajó belsejében dolgozóknál 5—6 frank, a fának a waggonokból való lerakásáért waggononkint eddig 3 frank fizetett most 2 frank 50 centime, egy munkás itt kereshet naponta a körülmények szerint 3—5 frankot. Ezen utóbbi munkánál a munkások 70%-a székely.

A Götz-féle galatzi fűrészgyárban mint egyáltalán minden romániai fűrészgyárban szinte számos magyar munkás dolgozik, különösen a fűrészek mellett vannak alkalmazva. Fizetések átlagban naponta 2 frank 70 centime s rendszeren családostól vannak letelepedve.

A dockokban újabb idő óta a munkálatok nem az egyes vállalatok által adatnak ki, hanem a dockok kezelésége által, mely így az összes mánkások felett rendelkezik és az előforduló munkákat az általa megállapított egységes árak szerint a vállalatok helyett s azok költségére teljesíti

Szőlők rigolozását gözekekével

70 80 cm. mélyen, jutányos árban elvállalja s a jövő évi munkára is előjegyzéseket már most elfogad

1297

Timár János
Maros-Szent-Királyt.

A gözeke jelenleg megtekinthető munkaközben Alsó-Gáld, Krakko, Czelná, Sárd szőlőhegyekben.

Mint a fent elsorolt egyes eseteknél, úgy alakul a Romániában munkát kereső magyarok sorsa általánosságban is. Keresetök nem fényes, de nemcsak a megélhetést biztosítja, hanem gyakran azt is megengedi, hogy abból meg is takarítsanak, mire az is mutat, hogy fizetési napokon mindig nagyobb mennyiségű pénzküldemény adatik fel a hazába, melylyel majdnem mind összeköttetésben maradnak, ha hosszabb tartam munkára is vállalkoztak; csak azok helyzete rosszabb, kik igazoló okmány nélkül jöttek ki, vagy elmulasztották azokat megújítani, mert akkor nem mernek a konzulátushoz menni és oltalom nélkül maradnak. E tekintetben csak hasznosnak mondható, hogy a honossági okmányok a román hatóságok által újabban megint szigorúbban ellenőriztetnek, mert így hozzá szoknak az emberek azokat rendben tartani; csak hogy ezen ellenőrzés egy idő múlva ismét lazulni szokott és akkor az irományok megint elhanyagoltatnak. Különösen ha a katonaköteles korban levő legény otthon nem jelentkezett vagy éppen egy magyar állampolgár fia indolenciából vagy tudatlanságból a román hadseregbe felvétetett, akkor már nem térhet vissza és rendesen elveszett az országra nézve.

A munkások szerződése úgy történik, hogy a földbirtokos vagy gazda meghatalmazottja magát mint ilyen hatóságilag igazolván, a kész szerződéssel, melyhez egy magyar fordítás is rendesen mellékelve van, bejön és az illető járás szolgabírói hivatalánál jelentkezvén, a munkásokat a községben felkeresi és a szerződést velök a községi előjáróság előtt megköti, mire, a szolgabírói hivatal az útlevelek kiállítására iránt intézkedik. A munkásfogadás ezen módja ellen semmi kifogás nem tehető, ellenkezőleg minthogy csak olyan szegődik munkára, kinek a keresetre szüksége van, csak hasznosnak mondható s mindenestre jobb megoldás, mintha Amerikába menének az illetők.

De káros akkor, ha a hatóságok megkerülésével történik, mert akkor rendesen a munkások kiaknázására van irányítva vagy ha üzérkedő emberek viszik ki a munkásokat nem bizonyos előre meghatározott munkára, hanem hogy azokat a kereset szerint különböző vállalkozók vagy gazdák közt kiosztják s azokon nyerészkedjenek. Hallomás szerint ezen neme a munkás-behozatalnak különösen a galíciai és bukovinai munkásoknál fordul elő.

Az idegen munkások számára nézve, kik évente bejönnek, az 1904. évben a parlament elé következő adatok terjesztettek be:

Csoportban bejöttek az országba 1902-ben:	
magyar és osztrák	25,000
bolgár	20,000
szerb	9,500
egyéb nemzetiségű	1,500
	<hr/>
	56,000
ezek között volt:	
gazdasági munkás	44,000
erdő- vagy famunkás	5,500
kertész	2,500
halász	2,000
különböző	2,000
Egyenkint bejött:	
magyar és osztrák	14,000
bolgár	13,000
olasz	600
szerb	1,600
török	5,600
egyéb nemzetiségű	2,700
	<hr/>
	38,000
ebből volt:	
gazdasági munkás	6,500
erdészeti és famunkás	2,700

kőműves	900
ács	2,000
kertész	6,000
egyéb	19,200

Eszerint tehát 94,000 munkás jött volna be 1902. évben Romániába, ebből 39,000 magyar és osztrák. Sajnos, nincs kitüntetve, ebből hány a magyar és hány az osztrák állampolgár, de miután utóbbiak csak Moldva északi felében jelennek meg tömegesen, azonkívül csak elszórtan s még a famunkások között fordulnak elő tömegesen krajnaiak, bizony feltehető, hogy a magyar vagy osztrák illetőségű 39,000 munkásból háromnegyed rész tehát közel 30,000 magyar honosságú. Számukat csak a bolgárok mulják felül, 33,000-rel, kikből különben kizárólag 9000 kertész kikerül, míg a magyarok a gazdasági és famunkára, az iparágak közt pedig főleg a kovácsmesterség gyakorlására s mint házi cselédek jönnek be.

Érthető tehát némi tekintetben Románia némely köreinek azon álláspontja, mely aggodalmasnak tekintti az idegen munkások beözönlését, mely utolsó években még növekvő tendenciát mutat különösen ha azzal érvelnek, hogy az idegen munkás olcsóbban dolgozik, mint a román, másrészt azonban a fent kifejtett viszonyokból kitűnik, hogy az idegen munkásra a romániai gazdasági és iparvállalatoknak feltétlen szükségük van és azok fenállása is veszélyeztetve volna, ha bejövetelek megakadályoztatnák. Ezért az idegen munkások korlátozására hozott rendszabályok rendszerint a gyakorlatban enyhébben is alkalmaztatnak. A magyar munkásoknak bizonyos ágakban való felsőbbbségét, különösen a mezőgazdaságnál és faiparnál, ők is kénytelenek beismerni.

Magyarországnak pedig szinte érdekében áll, hogy a határ mentén levő szegényebb vidéken lakó népség állandó keresetre találjon, melyből megtakarításokat is eszközölhet, feltéve, hogy az illetők nem szakadnak el egészen a hazájoktól. Ezért ezen kivándorlás, melyet megakadályozni úgy sem lehetne, jóakarattal támogatást és szabályozást igényel, hogy a munkára kivonulók a hazával folytonos érintkezésben maradjanak és visszatérésük mindenkor akadály nélkül történhessék. E tekintetben tehát a magyar és román állam helyesen felfogott érdekei azonosak.

IRODALMI SZEMLE.

Idegen szavak szótára címen, *Radó Antal* szerkesztésében és *Lampel Róbert* cs. és kir. udv. könyvkereskedő kiadásában egy igen hasznos könyv hagyta el a napokban a sajtót.

Ez a munka mintegy huszezer idegen szót, szólásmódot és szállóigét tartalmaz, feltüntetve jelentésüket és, ahol a helyes kiejtés nehézségeket okozhat, a kiejtés módját is. Nélkülözhetetlen segédkönyv minden újság- és könyv-olvasónak, aki az irodalmunkban hemzsegő idegen szók fölött nem akar csak elsiklani, hanem teljesen tisztában akar lenni értelmükkel is. Nélkülözhetetlen segédkönyv minden olyan embernek, aki a nyelvünkben tulságosan elburjánzott sok idegen szó helyett, ahol csak lehet, jó magyar kifejezést akar használni, akár beszél, akár ír.

Ez a könyv egyúttal idézetek tára is, amennyiben a nálunk idegen nyelven használatos rövidebb idézeteket s úgynevezett szállóigéket is felöleli, nemcsak hű fordításukat adva, hanem rámutatva eredetükre is és ahol kell, bővebben is fejtegetve jelentésüket.

A legilletékesebb szakközlöny, a Magyar Nyelvőr ezt írja a szótárról:

„Az egyes idegen szavakon kívül nemcsak a közszájon forgó szállóigéknek adja gazdag gyűjteményét, hanem úgyszólván teljességgel magába foglalja mindazokat az idegen kifejezéseket (forrásukat is megjelölve), melyekkel magyar újságolvasó ember csak találkozhatik. Hasznos és szükséges munkát végzett *Radó Antal* ennek a szótárnak szerkesztésével, mely az e fajta műveket minden tekintetben, de különösen anyagának bőségében messze felülmúlja . . . Hiányt nem igen vettünk észre . . . Általában véve anyagában igen bőséges, beosztásában célszerű és könnyen kezelhető, azonkívül nagyon szépen nyomtatott kézikönyv, mely megérdemli, hogy helyet foglaljon minden művelt ember könyvtárában. Az éles metszésű, tiszta betűkkel szépen nyomtatott könyv díszes kötésben 4 koronáért kapható minden könyvkereskedésben, vagy a kiadóhivatalban: *Lampel Róbert (Wodianer F. és fia)* cs. és kir. udvari könyvkereskedésében Budapesten, VI., Andrássy-ut 21. sz.

VEGYES KÖZLEMENYEK.

— Vitagyűlés a gazdasági tanintézetben.

Folyó hó 9-én a kolozsvári m. kir. gazdasági tanintézet hallgatóinak olvasó köre vitagyűlést tartott, melyen az ifjuság ismét jelét adta annak, hogy érdeklődéssel, szeretettel tárgyalja a komoly gazdasági kérdéseket. A vitát *Timár Ferenc*, majd *Pistel Alfréd* tanintézeti hallgatók vezették be, s a felvetett kérdésekről keletkező élénk vitához számosan szóltak hozzá, többek között *Szabó János*, *Nagy Endre* és *Csete Endre* tanintézeti hallgatók. Tagadhatatlan, hogy jó szolgálatot teljesítenek az ilyen gyűlések a gazdasági önképzés terén.

— Az árutözsdei árjegyzés közzététele.

A budapesti árutözsde napi árjegyzéseit eddig mintegy háromszázötven városba és nagyobb-forgalmú községbe táviratozták le. *Tallian Béla* földmivvelésügyi miniszter kérésére most *Hieronymi Károly* kereskedelemügyi miniszter elrendelte, hogy a tőzsdei gabona-árjegyzést a magyarországi összes posta- és távirat-hivatalokkal táviratilag közöljék s az árjegyzést minden posta- és táviróhivatal könnyen szembe-tűnő helyen függeszse ki. Ennek az üdvös rendelkezésnek csak örülhetünk, mert így a kisebb községek lakói is mindenkor a legutóbbi tőzsdei árákról gyorsan és hitelesen lesznek értesítve. De örülhetünk azért is, mert az E. G. E. volt az, amely legelsőbben, még 1900-ban, kérte a földmivvelésügyi minisztertől ezen intézkedés kieszközölését.

— Legelőterületek és rétek följavítása.

Hazánkban a legelő- és rétterületek kezelése iránt sok kívánnivalót támaszhatunk. Kívánatos tehát, hogy különösen a községek és közbirtokosságok a legelők és rétek följavításával komolyan foglalkozzanak, mert ma már a legelők és rétek oly állapotban vannak, hogy nem elégséges a legeltetés szabályozása, szükségesek oly intézkedések is, hogy jobb ügyeptakarók keletkezzenek és azoknak megmaradása biztosított. Értesülésünk szerint *Tallian Béla* földmivvelésügyi miniszter a legelők és rétek feljavítására irányuló törekvéseket nemcsak szakközvegyei részéről való szaktanácscsal, de különösen indokolt esetekben ezeket a törekvéseket anyagilag is támogatja.

— Új tejszövetkezet **Maros-Torda vármegyében**. A tejszövetkezeti alakulás végre már hazarésünkben is kezd kibontakozni és csaknem folytonosan újabb és újabb tejszövetkezetek alapjait rakják le, vagy megalakulását ünneplhetik állattenyésztésünk ügyének fejlesztői. A legújabb tejszövetkezet a Maros-

Teljes
MENYASSZONYI KELENGYE
minden ár és kivitelben
kapható.

Sárga Kristóf
fehérnemű, vászon és szőnyeg nagy raktára
Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 3.

Minden fajtájú Szőnyeg, Linoleum,
Cocos és amerikai önműködő ablak-
roletták

!!! Sajt-vászon kapható !!!
1 méter 70 fillér !!!

Tordavármegyei *Beresztelke* községben fogja mihamarabb hasznos tevékenységét megkezdeni. Ezen szövetkezet a magyar-erdélyi szarvasmarha körzetébe esik s a szövetkezeti tagok tehenenként 1 koronát fognak fizetni. Mint értesülünk, a földmivelésügyi miniszter 1000 korona segítséggel járul e szövetkezet létesítéséhez. Megjegyezzük még, hogy ezen tejszövetkezet létrehozásánál *Kováts Rezső* tisztartónak vannak nagy érdemei.

— **Tengeri-ültetőgép bemutatása.** A folyó hét valamelyik napján br. *Kemény József* jeles gazdátársunk maros-némethi birtokán egy új tengerszerű tengeriültető gép fog bemutatni; miután ez egy egészen új rendszerű gép, mely ha beválik, a tengeri termelést sokkal olcsóbbá s jobba van hivatva tenni, föl hívjuk erre gazdáink figyelmét és tudatjuk, hogy *Kemény báró* érdeklődőket szívesen lát Dévától egy félóránnyira levő birtokán.

— **Tejszövetkezetek szaporítása.** A tejszövetkezeti akció kezdete, 1895 óta több mint 500 tejszövetkezet alakult, melyek révén a gazdák évente több mint 10 millió korona bevételhez jutottak, ennyiért értékesül ugyanis a külföldre kivitt vajmennyiség. A tejszövetkezetek kétségtelen haszna a kormányt azok szaporítására ösztönzi. A beruházási törvényjavaslat 2 millió koronát irányoz elő erre a célra. Ezt az összeget a vajtermelő középpontok létesítése s az ezzel szoros kapcsolatban levő szövetkezetek terjesztésén kívül sajttelpek és sajtgárak fölállításának elősegítésére fordítják.

— **Pályázat új téli körtefajta előállítására.** Egy magát megnevezni nem akaró ügybarát 200 korona pályadíjat tett le a „Gyümölcskertész” szerkesztőjénél, magról növelt új téli körtefa díjazására. Bővebb felvilágosítás szerezhető a „Gyümölcskertész” szerkesztőségétől, Budapest, I., Ménesi-út 45. sz.

— **Tojásküldemények** vasuti kezelésére nézve nem szűnnek a panaszok. A tojáskereskedők készülnek e tárgyban küldöttséget meneszteni a kereskedelmi miniszterhez, mert a nekik bizományi eladásra beküldött árú oly állapotban érkezik meg, mely annak értékesítését felelte megnehezíti. A törött tojás mennyisége ládánként messze meghaladja a megengedett és szokásjogon alapuló mennyiséget és mivel ezen károk a vidéki beküldők terhére esnek, ezek kénytelenek küldeményeiket a budapesti központi vásárcsarnoktól egy időre megvonni, mert képtelenek a helytelen vasuti kezelés folytán okozott törési károkat továbbra is elviselni. Hatását ez eljárásuknak már a küldemények apasztásában észlelhetjük, melyek a husvéti héten rég nem voltak oly elégtelenek, mint az idén. Fel is ment ám a tojás ára váratlanul.

— **Újítás a szőlőkarózásban.** A Köztelek írja: *Barkócsi Andor*, gödöllői lakos, új sodronyszőlőkarózási rendszert jelentett be szabadalmazás céljából. A fakarókkal szemben az új rendszer állítólagos előnyei: a tartósság, csekély kezelési és javítási munka és főleg az a körülmény, hogy a sodronykaró oly módon rögzíthető, hogy a szőlő tövét és gyökereit egyáltalában nem sérti, míg a fakarók beverésénél ez gyakran előfordul. A rendszer lényege az, hogy a szőlőterület szélein elhelye-

zett oszlopok között hálószerűleg sodronyokat feszítenek ki és ezek csomópontjánál merőleges sodronyszálakat rögzítenek a földhöz. Ezek a merőleges szálak helyettesítik az eddigi fakarókat. Az eddigi kísérletek eredménye szerint azonban sok hibája van ennek a rendszernek.

— **Magyar lovak Japánban.** A japán kormány tudvalevőleg már évtizedek óta érdeklődik lovaink iránt s ménes-intézményünket a japán kormány küldöttei ismételtelen tanulmányozták. Legelőbb 1881-ben jutott Japánba magyar ló. 1883-ban a miyaji, az ivate-i és az asmuri kerületekben 33 magyar lovat helyeztek el, a következő évben a köztenyésztés céljaira vásárolt a kormány egy mént és két kancát. Mióta pedig Japánban a köztenyésztés ügye a földmivelésügyi kormányzat kezében van, illetőleg a mióta egy 25 tagú bizottság gondozza ezt az ügyet, a köztenyésztet többször javították magyar vérfű anyaggal. 1897-ben Bábólnáról vettek arabs telivért, Mezöhegyesről *Gidran* méneket; 1899. arabs és angol telivéreket vásárolt a japán kormány állami tenyészteteinkből. A japán kormány különben most teszi közzé a tenyésztési eredményeket. E szerint a magyar ménnek után nevelt csikók eleinte lassan fejlődtek, fokozatosan azonban mind kielégítőbb ivadékokat nyertek. Azért a szakforum a Magyarországból való importot tovább is gondolni kívánja. Egyébként Japán Amerikából, Algirből is sok idegen lovat importált és az importált anyaggal annyira különböző eredményeket értek el, hogy egy lófajta mellett sem lehet állást foglalni.

— **Mikrosol fertőtlenítő szer-gazdasági üzemek részére.** Gazdasági körök kivétel nélkül kedvező ítéletet igazolják, hogy *Lutz Ede* és *Társá* pozsonyi festékgyárosok által előállított Mikrosol tejszövetkezetekben, szeszgyárakban, pincelhelyiségekben, lakóházakban, istállóban stb. az oly kelemetlen penész- és gombaképződések, falmállás, fagomba és dohos levegő megszüntetésére rendkívül hatásosnak bizonyult. Mikrosol penészképződések ellen való erős hatásánál fogva, az ezek okozta nedvességet is eltávolítja. — Tehát elég alkalom kínálkozik ezen, a valódi szükségletnek megfelelő gyártmány alkalmazására, annál is inkább, mivel feldolgozása nagyon egyszerű. Egyébként mindenkinek szívesen szolgálnak bővebb felvilágosítással a Mikrosol egyedüli előállítói: *Lutz Ede* és *Társá*, festékgyárosok, Pozsony. (1036. II.)

— **Kis hirdetések** című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Nélkülözhetetlen háztartási cikk

a **VIKTORIA**-gyalu, mely egymaga pótolja a tők-, káposzta- és ugorka-gyalút. Meglepő szép formákat aprít gyümölcsbefőzéshez és körítéshez. — Ára kicsiny 30, nagy 50 krajczár bérmenive, a pénz előleges beküldésénél.

VIKTORIA-gyalugyár
BUDAPEST, 1233
Nagykorona-utca 11. szám.
Viszön elárúsítók kerestetnek.

Magyar Jelzálog-Hitelbank Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50

évi törlesztéssel 4-95 százalék-, nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2% évi törlesztéssel 5-25 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2% évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdőnyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményét. (1001)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek. 3%-os és 4%-os nyereséménykötvények

A Nagyszebeni Földhitelintézet törlesztéses jelzálogkölcsönöket ad

2000 K.-tól kezdő összegekben,

mely kölcsönök készpénzben fizettetnek ki és 4, 4 1/2, 4 3/4 és 5% kamatláb és 3/4% kezelési díj mellett a tőketörlesztéssel együtt félévi részletekben visszafizetendők a következő feltételek alatt még pedig minden 1000 K. tőke után fizetendő:

A.	1. 10 évi törlesztésre fél évenként	K. 65.04 f.	
	2. 20 " " " "	K. 41.75 f.	
	3. 30 " " " "	K. 34.79 f.	
legkisebb kölcsön 2000 korona, kivételesen 1000 koronától fogva is.			
B.	1. 15 évi törlesztésre fél évenként	K. 48.52 f.	
	2. 25 " " " "	K. 36.57 f.	
	3. 35 " " " "	K. 32.05 f.	
legkisebb kölcsön 5000 korona.			
C.	1. 30 évi törlesztésre fél évenként	K. 32.92 f.	
	2. 40 1/2 évi " " " "	K. 29.69 f.	
	3. 50 évi " " " "	K. 28.22 f.	
legkisebb kölcsön 10.000 korona.			
D.	1. 50 évi törlesztésre fél évenként	K. 26.11 f.	
	legkisebb kölcsön 30.000 korona.		

Az ötven évi kölcsönök, csak földbirtokokra adatnak, a többiek nagyobb vidéki városokban házakra is megelőző helyszíni szemle után.

Kölcsönfolyamodványok az alulírttához benyújthatók, ki minden bővebb felvilágosítást is készséggel ad:

Erdélyi erdő-faanyag és bányaujnyökség.
Gombos Benő Kolozsvár, malom-u. 16. sz.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvÁRTT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és BETÉTRE 5 SZÁZALÉK KAMATOT AD.

A LAPPELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

„AGRARIA” magyar gépforgalmi részvény-társaság

Mezőgazdák különös figyelmébe!

Eltörhetetlen téglacélekefej.

Páncélacél-kormánylemez.

Magasított azél-ekefej.

Porvédő kerekek.

Acél gerendely.

Rövidített levélcím: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőnycim: „Agraria” Budapest.

Tiszta acélanyag
s a j á t
hámoraltból.

1238

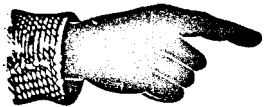
Rövidített levélcím: „Agraria” Budapest, V., Váci-ut 2. Sürgőnycim: „Agraria” Budapest.

Ekegyártás terén legelső-rangú magyar gyártmány, felülmulja még a legnevezetesebb idegen gyártmányokat is.

Csak kitámasztott nyeregkerettel bíró taligát szállítunk.

Kérjünk árjegyzéket mivel ez az összes talajmivelő-gépeket terjedelmesen ismerteti és egyáltalán a talaj alapos megmunkálására terjedelmes, szakszerű és minden gazdának értékes felvilágosításokat nyújt — és díjmentesen küldetük.

Szőlőoltvány, szőlő- vessző és saját termésű boreladás.

bakar, Olasz rizling, Nagy burgundi, Oportó, Carbouet fajokban, csomagolással együtt ezrét 92 koronával, Sauvignon 102 koronával, rupestris alanyon fehér és piros Chasselas 112 koronával számítva.

Honi sima vesszőt (oltógálnak is) fehér bakar, piros bakar, furmint, szerémi zöld, szilvani, sauvignon, Oportó, Carbenet és Chasselas fajokban — csomagolással ezrenként 7 K. 50 fill.—9 K. 50 fill. árral. Saját termésű nagyváradi fehér asztali ó bort

44 korona, ujbort 40 korona árban Hlíterenként, valamint ménes-gyoroiki saját termésű, Kadarka, Carbenet merlot finom vörös és Sauvignon fehér csemegeborokat, 4 évjáratból palaczkozva vagy hordóban, Ez utóbbi borok a pozsonyi kiállításon aranyérmeket nyertek. — Kaphatók évjárat és minőség szerint Hlíterenként 50 frttól 85 frtig.

Molnár Lajos
szőlőbirtokos N.-Várad.

Eladok nagyváradi szőlőszetemből: SIMA ZÖLD OLTVÁNYT ríparia portalls alanyon fehér bakar, piros

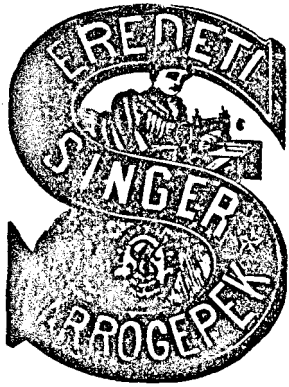
1301

Páris 1900. Grand Prix! (328. sz.) Páris 1900. Grand Prix!

Eredeti Singer-varrógépek házi használatra

és minden ipari célra.

Nagy tartósság! Egyszerű kezelés! Magas szolgáltatási képesség!

Ingyenes oktatás a divatos műhímezésben is. — Varrógépekhez való elektromotorok minden nagyságban. Különleges varrógépek zsákvarrásra, zsáktömésre, zsákfoltozásra és szegésre. Erőhajtány berendezések a legújabb és legbevéltabb szerkezetben.

Temesvár
1891.
Aranyérem!

Singer Co.

Debreczen
1894.
Arany oklevél.

varrógép részvénytársaság,

Kolozsvár, Jókai-utca 3. 1132

Brassó, Kapu-utca 23. szám. Maros-Vásárhely, Széchenyi-tér 55. szám. Agrár bank-épület. N.-Szeben Vasút-utca 5. sz.

Megjelent! Megjelent!

Az egész continensen nagy sensációt keltett felolvasás szövege, amelyet **Hairie Ben-Aiad** hercegnő Budapesten az Uránia színházban tartott: „A török nő élete a társaságban és a háremben“ címen.

A szép hercegnő saját tapasztalataiból, oly képét adja ezen, európai szem előtt tilos dolognak, hogy ugy a felolvasása, melyet Bécsben a censura éle miatt egyes részében törölt, mint a könyv is, a melyet teljesen, a törlések nélkül adtam ki, bizonyára a kellő számú olvasóra fog találni.

A könyv ugyancsak német nyelven is kapható. Ára mindegyiknek 1.20—1.30 kor. ellenében franco expedíalom.

Szilágyi Béla

könyvkereskedésében BUDAPEST, VI., Károly-körút 26.

1251

Röck István, Budapest

I. BUDAFOKI-ÚT,

gőzgép-. gőzkazángyár, vas- és ércöntöde.

KÉSZIT

GŐZGÉPEKET: fekvőket és állókat minden nagyságban, magasnyomású, compound- és triplexpanziós elrendeléssel; mint különlegességet szab. Röck-féle szelepes vezényművel és gyorsanjáró gőzgépeket dynamogépek hajtására; hajógépeket.

LOKOMOBILOKAT: kihúzható forr- és fűtőcsöves kazánal.

GŐZKAZÁNOKAT: forralós-, sima- és hullámlemez fűtőcsövekkel; mint különlegességet: szabadalmazott Bánó-féle biztonsági vízcsöves kazánokat.

SZIVATTYUGÉPEKET: Worthington és más rendszerek.

VIZMUTELEPEKET és csatornázásokat.

GŐZMALOM berendezéseket a legújabb kivitelben.

TÉGLAGYÁRI BERENDEZÉSEKET.

TELJES HŰTOTELEPEKET ÉS JÉG-

GYÁRAKAT szabadalm. ammoniák rendszer szerint.

OLAJMALMI és olajgyártási berendezéseket.

HYDRAULIKUS SAJTOKAT különböző ezélokra.

BORSAJTOKAT, omeltyűs, — hidraulikus — vagy motorikus üzemmél.

RÖCK ISTVÁN gép-kazángyára, vas- és ércöntödeje BUDAPEST.

1029

Beocsini Cémentgyári Unió

Redlich, Ohrenstein és Spitzer.

Az 1896. évi ezredéves orsz. kiállítás egyedüli diszoklevél cémentgyártásért és számos más kiállításon első díjak.

Gyárak:
BEOCSINBAN
Szerémmegye
Pétervárad mellett.

Iroda:
BUDAPEST,
V. kerület,
Alkotmány-utca 10.

ÉVI GYÁRTÁSI KÉPESSÉG:

800.000 mm. portlandcément, 800.000 mm. románcément.

Ajánlja Magyarországon, Ausztriában és a keleti dunatartományokban a legnagyobb és legkényesebb építkezéseknél kitűnő sikerrel kipróbált gyártmányait, akármely — vasuti vagy hajóállomásra szállítva: —

Gyorsan vagy lassan kötő román-cémentet és mesterséges portland-cémentet, valamint homlokzat-diszítésnek és öntvényeknek nagyon alkalmas cémentet, szép és egyenletes színben.

JÓTÁLLÁS:

A normallaknál 50%-al nagyobb húzási és nyomási szilárdságért.

Egyenlő súlyú zsákok és hordók.

1022.

KASS ANTAL

aranyozó üzlete Deák F.-utca 9. sz.

Aranyozó műhelyében készít új képkereteket, tükörkereteket, Consolokat, szalou-asztalt,

függöny-tartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

*Régi keretek újboli aranyozását jutányos árban készíti el. Továbbá templom-aranyozásokat új oltár készítését, rajz szerint, régi oltárok újboli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal jutányos árban, felelősség**mellett elvállal. Oltár gyertyatartókat, feszületeket, jó tiszta, tartós arannyal, aranyosdésért felelősséget vállal.*

Becses megrendeléseit kérve,

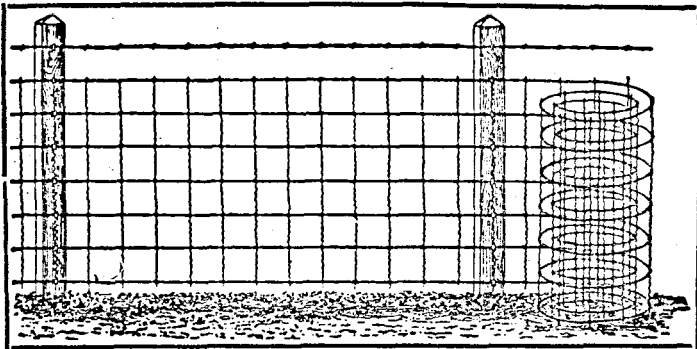
teljes tisztelettel

Kass Antal
aranyozó.

1270

Bámulatos Olcsó Kerítések!

Szőlőtermelők figyelmébe!

Mezőgazdák figyelmébe!

HAIDEKKER SÁNDOR

sodronyszövet-, fonat- és kerítésgyára

Budapest, VIII., Üllői-út 48. szám.

Ajánlja kizárólagosan szabadalmazott

1314

Hungária sodronyfonatát

mint a legezészerűbb és legolcsóbb kerítési anyagot,

mely előnyeinél fogva fölülmul minden eddig alkalmazott sodronykerítést. Ezen, a szőlő- és mezőgazdaságra nézve rendkívül fontos találmány előnyei: Olcsóság:

Horganyozott vassodronyból (nem kell befesteni):

Körülbelül 5 centiméter lyukbőséggel:

Készletben: 1 és 2 méter magasságban valamennyiből, 1,50 méter magasságban 2,2, 2,5 és 2,8 mm. dróterősségűekből,

Sodronyerősség mm.: 1,2 1,4 1,6 1,8 2,0 — 2,2 2,5 2,8 mm.

Ár négyez. mtrenkint fill.: 40 48 56 64 72 86 100 120 fillér.

Körülbelül 3 x 5 centiméter (hosszukas) lyukbőséggel:

Készletben: 1 méter magasságban valamennyi dróterősségben,

Sodronyerősség mm.: 1,2 1,4 1,6 1,8 2,0 2,2 2,5 2,8 mm.

Ár négyez. mtrenkint mm.: 58-66 74 82 96 110 130 150 fillér.

Csomagolásért, földadásért és kezelés költségeikért számítok négyez.-méterenkint 1 fillért, de egy küldeménynél legalább 50 fillért.

Célszerűség: A fonat elegendő sűrű lévén, még apró baromfi áthatolását is meggátolja; felső és alsó szélei pedig tüskés, tehát az átjárást megnehezíti. A fonat csavart szálai — mint vékony sodronykötelek — a kerítés hosszirányában futnak, miáltal nagy az ellenálló képessége; a keresztirányúak pedig hullámosak, a szálak összecusúsása ki van zárva.**Könnyű kezelés:** Kézszel meghuzva, egyszerűen a faduczokhoz szegezendő horganyozott kettős szegekkel, a fonat sima és feszes marad. Nagy előnye a fonat feszesége, a mi lehetővé teszi azt, hogy a fonat bármikor ismét leszedhető és más helyen ismét fölérősíthető. A fonat összekuszálódása ki van zárva. Feszítő sodronyok, csavarok stb. alkalmazása fölösleges. A fonat fölött egy-két sor tüskés sodrony alkalmazva, a kerítés tetszés szerint megmagasítható. — A tüskés sodrony méterenkint ára 6 fillér. Számos elismerő levél áll rendelkezésre.

Továbbá gyárt és szállít: közönséges gép- és kézi sodronyfonatokat mindenféle czélokra; csinos és erős kivitelű kapukat és ajtókat, valamint nyaraló-, park- és erkélyrácsokat vaskeretes sodronyfonat és kovacsolt vasból. Föld- és kavicsrostákat, magtár-ablakrostélyokat, ökr-szárkosarakat, szikrafogókat, szőlőfogó rostákat, borszűrőket, cséplőgépekbe való gabonaosztályozó-hengereket stb.

Arjegyék ingyen és bérmentve.

Jutányos, pontos és gyors kiszolgálás.

A k.-monostori róm. kath. tan. alap. uradalom
intéző gondnokságától.

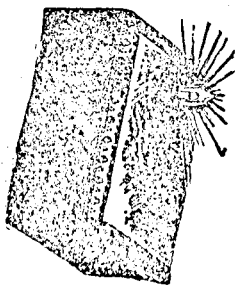
Sz. 152.—1904.

Haszonbéri hirdetmény. Az erdélyi róm. kath. Status kolozsmonostori uradalomához tartozó és **Bács község határán levő 320 kat. holdnyi** tagosított földbirtok, a hozzátartozó lak- és gazdasági épületekkel, lisztelő malommal 1905. évi márczius hó 1-étől kezdve, 1915. év február hó 28-ik napjáig haszonbérbe adatik.Alapul vétetik a jelenlegi 5500 korona évi haszonbér. Az erre vonatkozó ajánlatok **folyó évi április hó 27-ik napjának déli 12 órájáig** a megígért évi haszonbéri összeg 10%-nak bánatpénzül leendő csatolása mellett határozottan kifejtve azt, hogy ajánlattevő a versenytárgyalási és haszonbéri feltételeket ismeri és elfogadja, az uradalmi intéző gondnoksághoz Kolozsvárt, monostori-út 132. sz. a. nyujtandók be. Ugyanott lehet megtekinteni vagy lemásolni a haszonbéri feltételeket is.

Kolozsvárt, 1904. márczius hó 26.

Nagy Dezső,
intéző gondnok.**Rafain Jakab,**
ellenőr.

1321

Figyelem!

Arjegyék ingyen! Alapítva 1888.

**Villamos kézi-
és zseblámpák**

fényszóróval

turisták, vadászok, katonatisztek, földbirtokosok, gyógyszerészek, droguisták, bányák, lelkesek, vidéki orvosok, utazók és skikoresolyázók részére, akkumulátorokkal és száraz batteriákkal két-tíz órai égőképességgel.

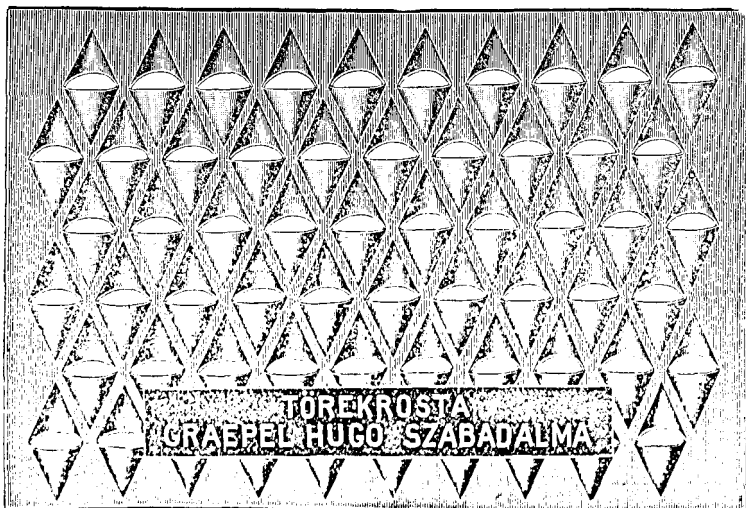
Telefonok, távirókészülékek. Izzólámpák, indukciós apparátusok, világító elemek.

Neumann József Vilmos

elektrotechnikus

1290

WIEN, IX./4. Sechschimmelgasse 14. sz. Főlemelet 12.

TÖREKROSTA
GRAEPEL HUGÓ SZABADALMA**GRAEPEL HUGÓ-féle szabadalmazott törekrosta.**

GRAEPEL HUGÓ-féle szab. gabona és lóhere cséplőgépek 2 dobbal. Malomberendezések, Olajmalmok, Konkolyválasztógépek és rostalemezek kaphatók: 1066

Graepel Hugó gép- és rostalemezgyár,
malomépítész BUDAPEST, V., Váci-út 40-46.

Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra (felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.)

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Különlélek.

Nemes harczi kanárit (Trute törzs) nappal és világításnál változatosan éneklőst 15 napi próbaidővel küldök, nem tetszőt kicserélem vagy a pénzt visszaadom. Tenyészdém több bel- és külföldi kiállításal kitüntetve. Csomagolás ingyen **Ováry József, Rákosliget** (saját házában), a kanári tenyésztők egyesületének tiszteletbeli elnöke. Képes árjegyzék 50 oldalra terjedő utusítással bérmentve. 1236

Gróf Teleki Arvéd
drassói uradalmában,

u. p. Koncza.
kaphatók
leszállított áron
Francia perje
csomos ebir

Fűmagvak.

Cserháti tanártól meghonosított
óvári tak.-répamag

melyet a magyaróvári szarvasmarhateny.-egylet parasztagzdái 3 év óta 600 holdon felüli területen termelnek drassói magból bőtermőség és eltarthatóságért. Koránérő, fehér, hl.-ként 55 kg. súlyu k.-holdanként 10 év óta 9-15 mm. termett:

duppai Zab

lóbab
pernai lenmag
székely tengeri, korai
királyné tengeri,

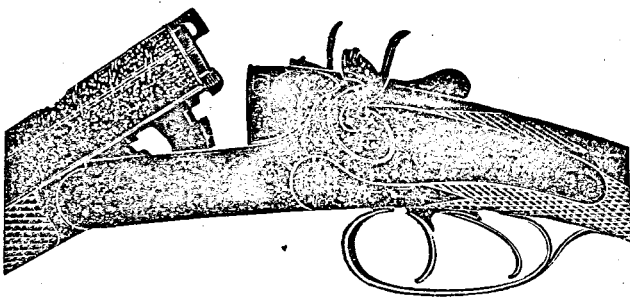
legbővebben termő
1902. Budapesten 2
első díj; 1903. szeptember
Kolozsvárt

gulyabeli tehénekért és 3 éves bikákért
2 első díj.

Ezen gyorsan fejlőd., edzett hatalmas csontozatu 2-3 éves

magyar bikákból

állandó készlet, árak 500-1500 korona. 1253
Utolsó eladás 1600 koronás bika.

Egyedüli FERLACHI gyártmány, mely a bel- és külföldi gyártmányok közti versenyen a legelső díjat nyerte el.

Aranyérem Páris 1900. — 46 remekelés.

Ogris Márcus 1323

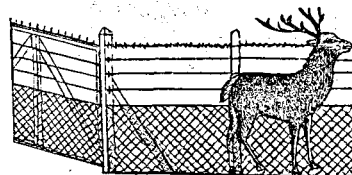
fegyvergyár és (prácios) puskaműves

FERLACH (KARINTHIA) szállít elsőrangú bármily rendszerű vadász- és czellővő-fegyvereket legjobb és legpontosabb kivitelben. Különlegesség nagyon könnyű DRILLING-fegyverekben. Súlyuk 2-8 — kilogramm.

Magyar árjegyzék kívánatra bérmentve.

Levelezés magyar!

Levelezés magyar!

Szebb, tartósabb és olcsóbb, mint a fakerítés az én

Drótfonat-kerítésem

körülkertetelésekhez és barmromfi-udvarokhoz!

Első erdélyi drótszövőgyár

Haltrich A. Medgyes.

1311

CIMBALOM

részletre is olcsón

kapható.

Melyről nagy képes árjegyzéket bérmentve küld

Varga Pál

cimbalomgyártó, Makó, saját házából.

Cimbalmozni a leg-hamarabb megtanulható az öntanulási, saját kiadásomban megjelent, cimbalomiskolából, melynek ára 4 kor. helyben, utánvéttel 70 fillérrel több. A megrendelő saját keze írása szükséges. **VARGA PÁL** cimbalomgyártó. 1182

PÉNZ 4%-OS törlesztéses kölcsönök

nyújtunk budapesti és külföldi elsőrangú pénzügyintézetektől a földbirtok és ingatlan 3/4 értékeig I. és II. helyre 15 — 65 évig terjedő időtartamra.

Személyhitelt! papoknak, katonatiszteknek, állami- és magánhivatalnokoknak, kereskedőknek és iparosoknak kezes és kezes nélkül 1—15 évig terjedő időre

gyorsan és diszcreten.

Bank- és magánadósságok convertálása.

Meller Lajos és Társai bankbizomány

Budapest, VI., Dávid-utca 15. (Törvényszékileg bejegyzett cég).

1317.

(Válasz bélyeg.)

MIKROSOL

a legjobb és leghatásosabb szer

fagomba, falmállás,

nyálka és penészgomba,

valamint ezek okozta nedvesség és dohos levegő ellen. Szagtalan, nem maró, nem fest.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak körében a legjobban bevált. — Kitűnő bizonylatok.

Egyedüli gyárosai: Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

1036 II.

KÉPES KÉPEK
Photokográfiai műintézete
készíti a legjobb minőségű fényképeket minden mű-nyomatványhoz
Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

Kiváló szerencse Töröknél!

Felülmulhatlanul kedvez főáruháznak a szerencse. Rövid idő alatt 15 millió korona nyereségnél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi időben is

a legnagyobb nyereményt és pedig:

a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. sz. sorsjegyre,

a 100.000 kor. főny. a 74366. sz. sorsj.-re.	a 80.000 kor. főny. a 83061. sz. sorsj.-re
a 100.000 " " az 52528. " "	a 70.000 " " a 81161. " "
a 100.000 " " a 94780. " "	a 70.000 " " az 5498. " "
a 90.000 " " a 109780. " "	a 60.000 " " az 51613. " "
a 90.000 " " a 83610. " "	a 60.000 " " a 76347. " "
a 90.000 " " a 92787. " "	az 50.000 " " a 4036. " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereményt.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydúsabb osztálysorsjátékában vegyen részt. — A most következő magy. kir. szabadalmazott 14. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyeremény

jut és összesen egy hatalmas összeget,

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyeremény a legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 1 a 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000 korona és még sok egyéb; összesen 55.000 nyeremény és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

1/8 eredeti sorsjegy frt — 75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—

1/2 " " " 3.— " " 6.—; 1/1 " " " 6.— " " 12.—

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

folyó év április hó 24-ig

bizalommal hozzánk beküldeni.

TÖRÖK A. ÉS TÁRSA

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruháuk osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Teréz-körut 46/a. I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Múzeum-körut 11/a. III. fiók: Erzsébet-körut 54/a.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** bankháza Budapest. 1318

Kérek részemre..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget..... korona összegben { utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm mellékeltem bankjegyekben (bélyegekből) } A nem tetsző törlendő.

Pontos cím: .....

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10. II. em.

Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Alapítványok:	Korm. hozzáj. elemi ágazatban	400.000.— K.
	Alapítók	1.270.000.— "
	élet	200.000.— "
Tartalékok	"	254.972.72 "
	Összesen:	2.124.972.72 K.
1901. évi fölösleg	"	90.349.— K.
1902. " " " " " "	"	59.782.36 "
1903. " " " " " "	"	109.331.73 "

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyancsak az ember életére különféle módozatok szerint.

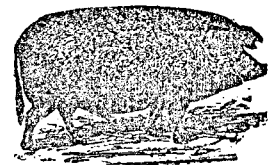
Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj-arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfelelősegtől úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok: 4%-os díjvisszatérítést kapta c.

Az 1902. évi üzlet feleslege közgyűlési határozattal tartalékba helyeztetett.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatvánnyal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

1013

az igazgatóság.

100 darab

3 hónapot

töltött

szép fehér

mangalicza malacz

eladó.

Megtékinthetők és értesítés

nyerhető: 1322

Lőfi Endrénél

Bethlen-Szent-Miklóson.

